סבר פלוצקר

המיליונר שאינני

אז אם אתה כזה פיקח, איך זה שאתה לא מיליונר? זו שאלה המופנית בקביעות למי שעיסוקו בפרשנות כל־כלית ועסקית לסוגיה. אחד כמוני, המנסה לייעץ, להס־סביר, לפרש, לבקר ולחזות התפתחויות במשק ובעסקים מצטייר כמי שהצליח לצבור הון אישי לא קטן. אפילו הון גדול. ואם לא, הוא פראייר. רק תמול־שלשום נשאלתי במעלית בבית מגוריי האם, כאשר לפני שנה כתבתי שה־דולר עשוי להגיע לפחות מ־3.5 שקלים, קניתי אופציות מתאימות ובכמה התעשרתי.

נאלצתי לאכזב את השואל. לא קניתי, לא התעשרתי. אני לא משקיע בנושאים שאני כותב עליהם. עניין של עיק־רון. עניין של אתיקה. או אולי סתם עצלנות.

לפני כשנה, בטרם נחשף ההיקף האמיתי של משבר המשכנתאות בארה"ב, נז־דעזעו שוקי המניות בעולם. הנפילות הגיעו גם לתל־אביב. התקשורת פסקה, בכותרותיה הראשיות: זו מפולת.

אני כתבתי: זו לא מפולת.

המזל האיר לי פנים, וביום שבו הודפסה פרשנותי בעי־תון אכן נעצר גל הירידות בשוקי המניות, תחילה בטו־קיו, אחר־כך גם בתל־אביב. הכול נרגע כמו במטה קס־מים. קורא אחד נזעם שהימר על המשך הירידות החדות שיגר מכתב לעורך ראשי של "ידיעות אחרונות" ודרש בתוקף לברוק כמה מיליונים השקעתי מכספי באופציות על התייצבות השוק, ואילו רווחי הון גרפתי שבעקבות פרשנותי התייצבה הבורסה.

מעולם לא קיבלתי מח־מאה גדולה יותר: מישהו ייחס לי יכולות לשנות כיוון של שוק ניירות הערך הגלובלי. ומעולם לא נתקלתי באשמה הזויה יותר: מישהו החשיד אותי בהשפעה על בורסה בד־רכי תרמית, לאחר שהשקעתי בה, לדבריו, את הון המיליונים שלי. היה רגוע, קורא: לא השפעתי, לא השקעתי. איפה המיליונים ואיפה אני.

מדי פעם, אני מודה, יכול־תי לעשות בוחטה. אבל העד־פתי את העיתונות.

באביב 2004 ריאיינתי את יוסי רוזן, אז מנכ"ל "חברה לישראל" ויו"ר "כימיקלים לישראל". כה התרשמתי מהתוכניות העסקיות וכו־שר הניהול של רוזן שבאותו הראיון חרגתי ממנהגי וכתב־תי: הנה מניה שהייתי משקיע בה, אלמלא עקרונותיי כפר־שן כלכלי.

חבריי בעיתון הרימו גבה למקרא הטקסט. עורך שאלני: מה קרה לך סבר, ממתי אתה מעז להמליץ על מניה? זה לא חכם, אתה מסכן את יוקרתך העיתונאית, עוד תצטער על כך, אמר בקול מוכיח וזעוף.

מניה אחת של "חברה לישראל" נסחרה אז ב־154 דולר ומניה של כי"ל ב־1.7 דולר. כיום המניה של "חב־רה לישראל" נסחרת ב־1485 דולר והמניה של כי"ל ב־22 דולר. "חברה לישראל" עלתה ב־860% וכי"ל ב־1200%. סיפור הצלחה עסקי הכי גדול של ישראל בשנות האלפיים.

מי שהקשיב לעצתי דאז והשקיע ב"חברה לישראל" 200 אלף דולר, יש לו כיום כ־2 מיליון דולר. מי שהשקיע אותו הסכום ב"כימיקלים לי־שראל", יש לו עכשיו 2.6 מי־ליון דולר. שניהם מיליונרים מסודרים. אני לא.

יהיו שיגידו: סיפורי סבתא. אתה לא מיליונר גדול (או קטן) כי אין לך חוש לעסקים. כי אין לך דחף להתעשר. כי אין לך כישרון לזהות הזדמנויות לר־ווח. כי אין לך נכונות נפשית ליטול סיכונים. כי אתה לא קורצת מחומר של מיליונרים. כי אתה פחדן ומעדיף להיות שכיר ולא סחיר.

הצדק איתם, כמובן. אהבת מקצוע העיתונות הכלכלית היא ככל הנראה רק אמתלה לבטלנות פיננסית. רק תירוץ להעדר אומץ לב השקעתי. רק בריחה מהאחראיות כלפי הילדים: מה אני כבר אוריש להם, אסופת מאמרים מפרי עטי? כולה נכנסת לזיכרון נייד זעיר בגודל של חצי אצ־בע – לדיסק־און־קי – המתנ־דנד על מחזיק המפתחות שלי. זו ירושתי. זו מורשתי.

לא חשבון בנק.

אני מתנחם לי באהדת קו־ראיי, אם יש, ובנדיבות מעסי־קיי, אם יש. ובשירו היפה של גדול משוררי ישראל בדורנו, יהודה עמיחי:

"לאבי הייתה חנות לחפצי
אופנה קטנים:
אילו שמר עליהם למני ארב־
עים שנה,
היינו עשירים היום באופנה
חוזרת.
הוא מכר אותם יום יום קצת
בנסיעות
עייפות. אבל את המלים שלו
שמר בליבו:
לכן אני עכשיו עשיר בהן"

עורכת מסמוך: יעל דרומי | עורך המוסף: ירון פרוסט
עיצוב גרפי: עמר פריוטי | גרפיקה: קרן טל | מפיקה: יהודית גרזיצקי

סְלִיחָה, טָעוּת

יהודה אטלס
איור: דני קרמן

בִּקְצָה שְׁכוּנָה נִדַּחַת, בִּצְרִיף קוֹדֵר וָקַר, אִשָּׁה כָּרְעָה לַלֶּדֶת, הֵבִיאָה בֵּן זָכָר.
תִּינוֹק בַּבַּיִת, כָּךְ אוֹמְרִים, מֵבִיא שִׂמְחָה וָאוֹר
אַךְ הַיְלוּד הַהוּא נִגַּע בְּבִישׁ־מַזָּל שָׁחֹר.

כִּי אִם לֹא דַּי בְּכָךְ שֶׁבָּא לְבַיִת דַּל,
בּוֹ פֶּה זוֹלֵל נוֹסָף אֵינוֹ רָצוּי בִּכְלָל,
הִנֵּה אוֹתוֹ עוֹלָל, אָבוּי, גּוֹרָל אַכְזָר,
נוֹלַד עָקֹם וּמְכֹעָר, תִּינוֹק מְאֹד מוּזָר.

עֵינָיו טְרוּטוֹת, אָזְנָיו פְּרוּשׂוֹת וּפִיו כְּבוֹר פָּעוּר,
וְסָרַח חֲטוֹטֶרֶת עוֹד, וְאַף אָרֹךְ קָמוּר,
יָדָיו רוֹפְסוֹת, פָּנָיו רָעוֹת, רַגְלוֹ מְעַט קְצָרָה,
וְגוּץ, וְלֹא חָדַל לִרְעֹד, וּבְקִצּוּר – צָרָה.

וְכָךְ גָּדַל בְּלֹא חֶמְדָה, מִקְצָה כְּבֵן־בְּלִי־חֹק,
מְבֻגָּרִים הֵסַבּוּ רֹאשׁ, קְטַנִּים פָּרְצוּ בִּצְחוֹק,
וְעוֹד חִרְפַּת דַּלּוּת קָשָׁה אֶת קָדְקָדוֹ הַשָּׁחָה,
כְּלָל לֹא בָּרוּר לָמָּה הַשֵּׁם הִקְשִׁיחַ עִמּוֹ כָּכָה.

גָּדַל, בָּגַר, כְּשֶׁבֶר־כְּלִי, מַר־נֶפֶשׁ וְכוֹעֵס,
עַד כְּשֶׁמָּלְאוּ לוֹ כ' שָׁנִים פִּתְאֹם אֵרַע לוֹ נֵס:
כַּרְטִיס שֶׁל פַּיִס שֶׁקָּנָה בְּקִיוֹסְק הָעֲיָרָה
זָכָה – וּלְכִיסוֹ הִכְנִיס אָז בּוּכְטָה אַדִּירָה.

אָמַר הַגֶּבֶר הַצָּעִיר: אֲנִי כְּבֶן עֶשְׂרִים,
וְעַד עַכְשָׁו שָׁבַעְתִּי רַק צָרוֹת וּמְרוֹרִים.
עַתָּה, בִּזְרֹחַ מַזָּלִי, אֶצּוּף מִתּוֹךְ הַגַּ'נְק
וְאֶעֱבֹר רְמוּנְט כְּלָלִי בַּדֶּרֶךְ אֶל הַבַּנְק.

הָלַךְ אֶצֶל הַפַּלַסְטִיקָן וְשָׂם לוֹ סִכּוּם נָאֶה,
אָמַר: שַׁפֵּץ נָא תַּ'קַנְקָנִי, עֲשֵׂה אוֹתִי יָפֶה.
חָתַךְ, גָּזַר, קִצֵּץ, הִקְצָה, תָּפַר הֵיטֵב כָּל דַּשׁ,
עָשָׂהוּ עֶלֶם־חֲמוּדוֹת, מַמָּשׁ כְּמוֹ חָדָשׁ.

יָצָא מִשָּׁם חָתִיךְ זוֹהֵר, נִגַּשׁ אֶל הַבּוּטִיק,
נָתַן צְרוֹר־כֶּסֶף לַמּוֹכֵר: תָּבִיא בְּגָדִים עִם שִׁיק,
עִם חֲלִיפָה וַעֲנִיבָה וּמְלֵאי לַגַּרְדְּרוֹבָה
יָצָא הַגֶּבֶר הַמְחֻדָּשׁ לָבוּשׁ טִיפְּ־טוֹפּ הָרְחוֹבָה.

אָמַר, הֲרֵינִי כְּבָר מֻשְׁלָם וּמַה לִּי עוֹד חָסֵר?
רַק מְכוֹנִית מוֹדֶל אַחֲרוֹן מַבְהֶקֶת בְּחָצֵר.
אַחַר, יָפָה, לָבוּשׁ הֵיטֵב, עִם פְּרֵיבֶט מְהֻדָּר,
אָמַר: אִם רַק אֶמְצָא בַּת־זוּג – אֲנִי כְּבָר מְסֻדָּר.

לַמְּחֻדֶּרֶת אֶמְנָם פָּגַשׁ עַלְמָה יָפָה כְּמוֹ וָנוּס,
וְשָׂם טַבַּעַת עַל יָדָהּ, כְּדַת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל.
מִן הַחֲפָה אֶת כַּלָּתוֹ נָשָׂא בִּזְרוֹעוֹתָיו
לְבַיִת שֶׁרָכַשׁ בָּעִיר, נְוֵה חֲלוֹמוֹתָיו.

אוֹרֶךְ, נוֹלַדְתִּי מֻחְדָּשׁ, שִׁבַּח אָז אֶת קוֹנוֹ,
מַר גּוֹרָלִי, בָּרוּךְ הַשֵּׁם, כְּבָר בָּא עַל תִּקּוּנוֹ.
חָיִיתִי כְּעֶשְׂרִים שָׁנָה בְּתוֹךְ כִּעוּר וָעֹנִי,
הַיֵּשׁ עַכְשָׁו עוֹד בָּעוֹלָם אִישׁ מְאֻשָּׁר כָּמוֹנִי.

וּבְעוֹד הוּא מְהַרְהֵר לוֹ כָּךְ, אָבוּי, שִׁמְעוּ אַחִים,
הוּא נֶהֱרַג פִּתְאֹם סְתָם־כָּךְ בִּתְאוּנַת־דְּרָכִים.

דְּאָה הַזַּ"ל לִשְׁמֵי מָרוֹם, בְּלֵב נִדְכָּא וָמַר,
נִגַּשׁ לְכֵס הַכֹּל־יָכוֹל וְאֶל כְּבוֹדוֹ אָמַר:
יִסְלַח נָא אָב הָרַחֲמָן, אֵל צֶדֶק וּתְבוּנָה,
אִם נָא הִרְהַבְתִּי לְדַבֵּר, אַךְ לִי יֶשְׁנָה תְּלוּנָה:

קָשִׁים מָרִים הָיוּ חַיַּי מֵאָז צֵאתִי מֵרֶחֶם,
גַּם מְכֹעָר וּמְעֻוָּת וְגַם רָעֵב לְלֶחֶם.
אָז אִם אַחֲרֵי תְּקוּפָה כָּזֹאת סוֹף־סוֹף הוֹלֵךְ לִי קְלָף,
אָז לָמָּה, לָמָּה, רִבּוֹנוֹ, דְּפַקְתַּנִי עַל הַסַּף?

הִשְׁפִּיל הַכֹּל־יָכוֹל עֵינָיו מֵרוּם כִּסֵּא הַנֶּצַח,
הֵנִיף יָדוֹ בְּבֶהָלָה, חָבַט עַצְמוֹ בְּמֵצַח,
וְאָז, בְּצַעַר וּמְבוּכָה, אָמַר לוֹ לָאֻמְלָל:
אוֹי, זֶה אַתָּה, מוּשֶׁה, לֹא הִכַּרְתִּי אוֹתְךָ בִּכְלָל!